

YTTRANDE

Dnr 18/0125

Stockholm den 2018-12-20

Justitiedepartementet

Dnr: Ju2018/04841/L6

Remissvar: Promemoria- Ändringar i EU:s valrättsakt

Sammanfattning

Sieps instämmer med promemorians slutsatser i stort men ställer sig tveksam till om Sverige fullt ut lever upp till kravet att bemöta dubbel röstning med effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. Sieps vill också passa på att nämna att det vore önskvärt med en utvärdering av säkerställandet av valhemligheten i och med att vissa nya bestämmelser i vallagen (2005:837) kommer att tillämpas vid valet till Europaparlamentet i maj 2019.

Påföljd vid dubbel röstning

Enligt artikel 9.2 i Rådets beslut (EU, Euratom) 2018/994 av den 13 juli 2018 om ändring av akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet (vidare beslutet) ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att dubbel röstning i val till Europaparlamentet bemöts med effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. Formuleringen förpliktigar enligt Sieps till att inrätta ett regelverk som otvetydigt är tillämpligt på dubbel röstning i val till Europaparlamentet och att dubbel röstning också ska kunna beivras i praktiken.

Sieps ställer sig tveksamt till att nuvarande svensk lagstiftning på ett otvetydigt sätt leder till avskräckande påföljder vid dubbel röstning i val till Europaparlamentet. Det är förvisso möjligt att 17 kap. 8 § brottsbalken om otillbörligt verkande vid röstning kan vara tillämplig på val till Europaparlamentet. Vad Sieps kan se så framgår dock inte uttryckligen att så skulle vara fallet vare sig av förarbeten (prop. 2011/12:79) eller praxis. Det råder därför osäkerhet om dubbel röstning i val till Europaparlamentet omfattas av denna bestämmelse. Det är således oklart om en sådan tolkning tillgodoser de krav på lagstöd som legalitetsprincipen ställer upp.

Sieps är en statlig myndighet som tar fram forskningsbaserade analyser i europapolitiska frågor. Målgruppen är i första hand svenska beslutsfattare på olika nivåer. Arbetet sker i samarbete med svenska och internationella forskare.

Det finns också problem vad gäller en eventuell tillämpning av 17 kap. 8 § brottsbalken. Det är för det första oklart i vilket land den som röstat dubbelt ska lagföras. För det andra, eftersom vissa EU-medborgare kan vara röstberättigade i flera olika medlemsstater och eftersom det inte finns någon gemensam röstlängd för hela EU är det svårt att veta om dessa EU-medborgare röstar mer än en gång. Det är oklart om det informationsutbyte som sker mellan medlemsstaterna är tillräckligt för att dubbelröstning ska kunna bemötas med effektiva, proportionella och avskräckande påföljder i praktiken. Sieps anser därför att dessa frågor bör utredas ytterligare.

Skyddet för valhemlighet

Enligt artikel 4a i beslutet får medlemsstaterna erbjuda möjligheten att förtidsrösta, poströsta, rösta elektroniskt samt rösta via internet i val till Europaparlamentet. Då en sådan möjlighet erbjuds ska medlemsstaterna anta åtgärder som är tillräckliga för att säkerställa att röstningen är hemlig.

Sverige erbjuder förtidsröstning och poströstning i val till Europaparlamentet. Den 1 januari 2019 träder ändringar av den svenska vallagen i kraft som syftar till att skydda valhemligheten (SFS 2018:1969; prop. 2017/18:286). Sieps anser att dessa ändringar bör utvärderas efter valet till Europaparlamentet 2019, i synnerhet i ljuset av den rapport som har tagits fram av OSCE/ODIHR om det svenska valet (9 September 2018, Final Report, 21 November 2018).

I detta ärende har Göran von Sydow beslutat. Anna Rogalska Hedlund har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även Anna Södersten deltagit.

I detta ärende har Göran von Sydow beslutat. Anna Rogalska Hedlund har varit föredragande.

Göran von Sydow
Tf. direktör